

Sognekommunerne, som allerede i Aar skal lattes ved Tilskud fra Statskassen, og det foreliggende Lovforslag er altsaa for saa vidt i Overensstemmelse dermed. Nu skal jeg imidlertid tillade mig at bemærke, at de Ønsker, der fremkomme fra en Forening, saaledes som her fra Aagrarene, naturligvis kun kunne være holdte ganske i det bage, idet den senere Undersøgelse og Udførelse deraf selvfølgelig maa overlades til Lovgivningsmagten. Saaledes opfatter jeg Sagen. Jeg betragter ikke Aagrarene som mine frøgtelige og strenge Herrer, hvis Ordre jeg har mødsen at parere, men jeg betragter dem som gode Venner og Meningsfæller, hvis Ønsker det vil være mig en Fornøjelse at fremme, hvis det er mig muligt. Derfor vil jeg selvfølgelig ogsaa gerne efterkomme det Ønske, der her er fremfat; men det forekommer mig som sagt, at den Maade, hvorpaa det er sat i Scene ved Lovforslaget, i flere Henseender ikke er ganske heldig. Der er foreslaaet, at Staten skal bidrage til Amtsrepartitionsfondene med Halvdelen; men nu er det tit her i Salen fremhævet, og ikke mindst af mig, at Amtsrepartitionsfondene saa deres Indtægter paa en for Hartfornet ganske uretfærdig Maade. Det er nu foreslaaet at forandre det; der er jo nemlig til det Forslag om den personlige Kommuneskat, som allerede var fremme i Sjor, fremfat Endringsforslag om at forandre Bestatningen saaledes, at den blev retfærdig, med andre Ord, at Bestatningen rammer al Ejendom, saa al den Del af Bestatningen, der falder paa fast Ejendom, ikke udelukkende bliver lagt paa den faste Ejendom, der vedrører Landbruget, men paa al fast Ejendom inden for den Kred, hvorfra Staten bliver udstrevet. Der er dog vel ingen, der har noget principielt at indvende derimod. Naturligvis kan man fremhæve, at der er nogle Folk, der ville blive misfornøjede; det vil der imidlertid altid blive ved Omlægning af Staten; men fordi de uretfærdigt ikke have betalt Stat i en længere Arrække, er der ingen Anledning for dem til at være misfornøjet med, at det ikke vedbliver. Jeg mener altsaa, at der maa ske en Forandring i Amtsrepartitionsfondenes Indtægter, og det er ogsaa fra alle Sider anerkendt; men den Ubillighed, der er, hæves i Princippet ikke derved, at man lader Staten betale Halvdelen deraf, den bliver ikke derved halv saa stor; selv om Summen bliver halv saa stor, bliver Uretfærdigheden akkurat den samme. Jeg mener, det er ganske nødvendigt, at man forandrer Grundlaget for Statterne til Amtsrepartitionsfondene.

Hvad det angaar, at man her har foreslaaet at tilskyde Halvdelen fra Statens Side, vil jeg gøre opmærksom paa, at det let kan føre til ubelagte Forhold, idet det efter min Mening giver Amtsraadene en vis Opfordring til, saa længe denne Lov bestaar, at skynde sig med nu at udføre en hel Del Arbejder, idet de saa Halvdelen af Staten. Hvis jeg tænker mig en Amtskommune, hvor Statens til Amtsrepartitionsfondene paa Hartfornet f. Eks. var 15 Kr., vilde Amtsraadet efter dette Forslag kunne sige til Hartfornshyderne: nu sætte vi Eder ned til 10 Kr. — det var en ret behagelig Medgang — og samtidig lave vi en Mængde Ting, som vi længe have trængt til; Udgiften bliver altsaa 20 Kr., men Staten betaler det halve. Det vil være en Opfordring for Amterne til ikke at spare, men tværtimod til at forøge Udgifterne. Nu har jeg nok hørt, at Amtsraadene ere blevne roste for deres Sparommelighed — noget, som for Resten ligger uden for min Erfaring — og man vil maasse sige, at Amtsraadene maa se at spare, og at de ikke ville begaa den Uretfærdighed over for andre Amtsraad, at de ville se at forøge deres Udgifter, saa længe Loven varer. Det tror jeg imidlertid ikke, man bør gaa ud fra — hvis Menneffene var saa gode, som de burde være, saa behøvedes der jo ingen Love — og jeg tror derfor, at de ville se at rage sig til saa meget, de kunne, og hvis dette Lovforslag bliver gennemført paa denne Maade, saa vil det altsaa være en Opfordring til at bruge egne Sporer paa fremmed Hest. Jeg tror derfor, at man i alt Fald maa give en Begrænsning. Der var i Gaar Tale om de forskellige Udgifter, som Amtsraadene havde, og der blev navnlig dvælet en Del ved Vejvæsenet — jeg siger ikke, det just er der, der skal spares, eller at det just er der, Bidrag skal skydes til, der kan jo ogsaa være andre Poster, som Staten kunde overtage — men hvis man ikke vilde det, hvis man vilde have, at Amterne skulde vedblive at staa for de samme Ting, som de nu staa for, saa kunde jeg godt tænke mig over for Vejvæsenet f. Eks., at der kunde gives et Tilskud fra Statens Side, efter som Staten ogsaa tidligere har haft med Vejvæsenet at gøre, og det kunde jo da ordnes paa den Maade, at Amterne fik et vist Tilskud. Hvis man f. Eks. vilde give et Tilskud af 2½ Million Kr., saa kunde disse 2½ Million jo fordeles mellem Amterne efter deres Vejlængder — derfor behøver det ene Amt ikke at have nøjagtigt det samme pr. Mil som det andet, men det kunde jo rette sig efter Udgifterne paa de forskellige Steder, og derved vilde der være